

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

תוכן

- א. יד בעל השטר על התחתונה.....2
- ב. האי מאן דבעי למחוי חתימות ידיה בבי דינא לא לחוי בסוף מגילתא.....2
- ג. הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני חורין.....3
- ד. מתלת ועד עשר לא לכתוב בסוף שיטה דלמא מזויף וכתב ואי איתרמי ליה ניהדריה לדבוריה תרין תלתא זימני אי אפשר דלא מיתרמי ליה באמצע שיטה.....4
- ה. ההוא דהוה כתיב ביה תילתא בפרדיסא אזל מחקיה לגגיה דבי"ת וכרעיה ושויה ופרדיסא... כפתיה ואודי.....5
- ו. כותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו.....6
- ז. והשובר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירן והבעל נותן שכר. 8
- ח. כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו ואין כותבין למלוה עד שיהא לוה עמו 9
- ט. והלוה נותן שכר.....9
- י. כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו ואין כותבין ללוקח עד שיהא מוכר עמו 10
- יא. והלוקח נותן שכר.....11
- יב. אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם.....11
- יג. אין כותבין שטרי בירורין וכל מעשה ב"ד אלא מדעת שניהם ושניהם נותנין שכר 14
- יד. שם האיש בגט והוא הדין לשם האשה שם האשה בשובר והוא הדין לשם האיש ... שני יוסף בן שמעון הדריס בעיר אחת אין מגרשין נשותיהן אלא זה בפני זה ... כל שהוחזק שמו בעיר שלשים יום אין חוששין לו.....15
- טו. לא איתחזק ... דקרו ליה ועני.....16

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

דף קסז.

א. יד בעל השטר על התחתונה

כבר התבאר לעיל דף קסו: ששטר שכתוב¹ בו מאה ואחד זוז או מאה וחמשים זוז, הדבר פשוט שתיבת זוז קאי גם על הסך מאה, אבל אם כתוב מאה זוז או שש מאות זוז, הדבר בספק אם הזוז קאי גם על סכום המאה, ולכן נותן לו המאה במטבע הפחות שדרך לצרפם.

ובזמננו בא"י אם כתב מאה ושקל, נותן לו מאה ואחד שקלים, שאם כונתו לאגורות אין דרך לכתוב סכום כזה באגורות, שכן הדרך במאה אגורות לכתוב סכום של שקל².

ב. האי מאן דבעי למחוי חתימות ידיה בני דינא לא לחוי

בסוף מגילתא

כבר התבאר במסכת כתובות דף כא: שאם אין כאן עדים שמכירין חתימת החי, אז זה העד החי כותב חתימת ידו בפני עדים אפילו על החרס³ ומשליכו בפני בי"ד⁴, כדי שתתחזק כתב ידו בבי"ד, ויוכלו לקיים מתוכה חתימתו על ידי שידמוה לה כדי שלא יצטרך להעיד הוא בעצמו על חתימתו, ואחר כך יעיד הוא ואחר עמו על חתימת המת ונתקיים השטר.

אך יזהר שלא יחתום על נייר שראוי לכתוב עליו שטר, באמצעיתו, שמא ימצאנו אדם שאינו ישר ויכתוב עליו שטר חוב. אבל יכול לחתום נפשו

¹ שו"ע ונו"כ שם טו

² ובזמננו בא"י אין יותר משני סוגי מטבעות, ובזמן הגמרא היו גם פרוטות וגם איסתירא, ומסתברא שהיו מטבעות יותר גדולות מאסתירא, כגון זוזי, ולכן כתב שנותן שש מאות איסתירא ולא זוזי שהיא מטבע יותר גדולה, וגם לא פרוטות, שאין דרך לכתוב סכום פרוטות כסכום, אלא מצרפין אותם למטבע גדולה יותר, כגון איסתירא, ועי' נה"מ ס"ק יא. פתחי הושן חלק י פרק ה הערה נ

³ אעפ"י שאין כותבין שטר על חרס כמ"ש השור והמחבר בריש סימן מ"ב, משום דהוא דבר שיכול להודיף מה שכתב עליו, מ"מ לקיים ממנו חתימה זו מיד כותבין אחרס. סמ"ע שם לו

⁴ ואם חותם בפני עדים לכאורה אינו צריך עדים אולם אפשר שנמצא דהו"ל כמעיד בב"ד, כיון שחותם בב"ד כדי להכיר מתוך כך כתב ידו, הו"ל כמעיד ממש על חתימתו. וממילא לא יועיל וצ"ע. ש"ך שם לו

תרומות והנצחות | בנק הדואר | ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בראש הנייר שאז אינו יכול לכתוב לפניו שטר עליו, ואם יבוא לכתוב אחר חתימתו לא יועיל כיון שהוא כתב אחר.⁵

ג. הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו גובה מנכסים בני

חורין

עוד התבאר שם שמי שלוחה⁶ מחבירו ולא עשה לו שטר בעדים אלא כתב לו בכתב ידו שהוא חייב לו, אף על גב שמן התורה היה למלוה לגבות אפילו מן המשועבדין, כלומר מקרקעות הלוחה שנמכרו לאחר החלואה⁷, רבנן תקנו שלא יגבה אלא מבני חורין, כלומר רק קרקעות שעדיין ביד הלוחה, ולא ממשעבדי, משום ששטר כזה אין לו קול והלקוחות לא ידעו להזהר.⁸

ואין חילוק בין שכתב אני פלוני הבא על החתום מודה שאני חייב לפלוני מנה וחתם שמו למטה⁹, בין שכתוב בכתב יד אחר, והוא חתם למטה, והוא הדין אם לא חתם שמו למטה כלל אלא כתב אני פלוני בן פלוני חייב לך מנה.

אם חתם שמו למעלה צריך שיהא הכל בכתובת ידו, ואם אין הכל בחתימת ידו אין זה שטר כלל¹⁰ שמא חתם הוא שמו סתם בראש המגילה שלא לשום חוב¹¹, ומצאו זה וכתב תחתיו מה שרצה הוא, או אחר, אבל כשהכל הוא כתב ידו אין לחשוש לזיוף.

אפילו נתקיים בבי"ד שהוא כתב ידו, אינו גובה לא מן היורשים ולא מן הלקוחות, אלא ממנו מבני חורין אם הודה שלא פרע, אבל אם טוען פרעתי נאמן ונשבע היסת ונפטר, ואפילו כתב לו בכתב ידו חתימת ידי דלמטה תעיד עלי כמאה עדים כשרים, אפילו הכי לא הוי אלא כשאר כתיבת יד ונשבע ונפטר¹².

⁵ סמ"ע שם

⁶ שו"ע ונו"כ שם סט א

⁷ דהא קי"ל שיעבודא דאורייתא כמבואר חו"מ סימן ל"ט סעיף א. אולם יש הסוברים ששיעבודא לאו דאורייתא עיין ש"ך לט ב

⁸ סמ"ע שם א

⁹ ואפילו כשכתוב בראש שיטה אני לויתי מפלוני מנה, והוא חתום בסוף שיטה. הרי זה שטר דלא כהנהגות אשר"י בשם ריב"ם. ש"ך שם ב

¹⁰ ואפילו אם הוא אינו טוען זאת אלא טוען איני חייב כלום אנו טוענים עבורו. סמ"ע ב, ש"ך ג

¹¹ או כדי לקיים חתימת ידו בבית דין כנזכר. סמ"ע שם ב

¹² , ואינו יכול לומר שמרך בידי מאי בעי שאינו חושש להניחו בידו כיון שאינו שטר גמור בעדים,

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אם טוען שכתב סתם לטופס בעלמא אינו נאמן אלא אם טוען זאת כשאין חתימה בשטר ואין שמו כתוב אלא רק כתב אני חייב לך מנה¹³ וכן אם נכתב אני פלוני החתום מטא ולא חתם, זהו מורה שלא נגמר הענין, וביקש לחתום ולא חתם, וכן אם בסוף הכתב אין אזור חלק ללא כתב כלום, ג"כ פסול¹⁴.

ד. מתלת ועד עשר לא לכתוב בסוף שיטה דלמא מזייף וכתב

ואי איתרמי ליה ניהדרריה לדבוריה תריין תלתא זימני אי

אפשר דלא מיתרמי ליה באמצע שיטה

יזהר הסופר שלא¹⁵ לכתוב בסוף השורה תיבה משלש¹⁶ עד עשר¹⁷, שמא יוסיפו ויעשו מזה שלשים או עשרים¹⁸, ואם נזדמן לו כן, יחזור על אותו ענין כמה פעמים עד שיזדמן לו שלא בסוף השיטה. וכגון שסכום ההלוואה בסכום שלש וכשכתב בפעם ראשונה יצא בסוף שיטה, יחזור ויכתוב סכום ההלוואה וישתדל שהסכום שלש יצא באמצע שיטה, ואם לא הצליח גם בפעם השניה, יחזור ויכתוב הענין פעם שלישית¹⁹, ובדיעבד כשכתב שלש או עשר בסוף שיטה, השטר פסול, משום שיש לו דין שטר שיכול להודיף.

¹³ ש"ך שם ד

¹⁴ אורים שם ד

¹⁵ שו"ע ונו"כ מב ד

¹⁶ כתב הרמ"א שאם כתב שלשה או עשרה שפיר דמי, דהא ליכא למיחש לזיוף, והיינו דלא חיישינן שימחק הה' ויכתוב שלשים, וכתב הש"ך שלפניו צריך לומר דמה שנקט השו"ע שלא יכתבו משלש עד עשר, לאו דוקא הוא, שהרי בשמונה לעולם כותבים שמונה, ובגמרא נקט כן משום שבלשון תרגום אם כתוב תמני יכול לעשותו תמנין, ובשם הרמב"ן כתב שאפילו בלשון זכר כגון שלשה ושמונה לא יכתוב משום שיכול למחוק הה' ויזייף אח"כ, והוא שלא כדעת הרמ"א.

¹⁷ וכתב הש"ך שכשענין השטר הוא לשון נקבה (כגון מטבע שכותבין בלשון נקבה) כותבים שלש או עשר, ואם הענין הוא לשון זכר כותבים שלשה או עשרה, ועי' סמ"ע סק"ח, ומסתבר שאם החליף לשון זכר ללשון נקבה או להיפך אין בזה פסול.

¹⁸ והסמ"ע סק"ו כתב בשם הרשב"א שיכול לכתוב אחד עשר (ואין לחשוש שמא יעשה מזה אחד ועשרים) דאז צריך להוסיף גם אות ו' (לפני תיבת עשר) ויהיה ניכר. וכתב הסמ"ע שאם יצא שטר שכתוב בו שלשים או חמשים בסוף שיטה אין חוששין שהיה כתוב שלש או חמש וזיפו, דחזקה על העדים שעשו כהוגן.

¹⁹ ומשמע בסמ"ע סק"ח שהיה שיכול להוסיף ה' ויצא תיבת שלשה, אלא שאם הענין בלשון נקבה אין לכתוב שלשה בלשון זכר.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת בבא בתרא

אף אם כתב²⁰ בתחלת השטר שלשה באמצע שיטה, ובסוף השטר חזר וכתב שלש בסוף שיטה, השטר פסול, משום שאם יזייף בפעם השניה הכל הולך אחר התחתון

וכן יש להזהר²¹ שלא לכתוב סכום באותיות כגון ב' או ד' שיכולים לזייף ולעשות מב' כ' ומד' ר'²², ואם עשה כן השטר פסול, אבל אם כתב גימטריאות או ראשי תיבות באותיות שאי אפשר לזייף כשר²³.

יכול לכתוב²⁴ הסכומים בספרות, אלא שבספרות יש להקפיד יותר שלא יוכלו להוסיף ספרה אחת מימין או משמאל שמשנה הסכום בפי עשר, ולכן יש להקפיד ולטייט כל הריוח שלפני המספר ולאחריו, ויותר נכון שלא לכתוב ספרות לבד אלא להוסיף גם הסכום במלים.

ה. ההוא דהוה כתיב ביה תילתא בפרדיסא אזל מחקיה לגגיה דבי"ת וכרעיה ושויה ופרדיסא... כפתיה ואודי

ידקדק הסופר²⁵ בכתיבת השטר ובפרט באותיות או תיבות שיכולים לזייפם בקלות, וכן המרחקים שביניהם יהיו שווים שלא יוכלו להוסיף ביניהם, ושהאותיות יהיו דומות זו לזו בכל השטר באופן שאם יהא שנוי יורגש בקלות²⁶.

²⁰ ש"ך ס"ק ז

²¹ שו"ע רמ"א ונו"כ שם

²² וכתב הסמ"ע סק"ט דה"ה בשאר אותיות שאפשר לזייף כגון ו' יכול לעשות ז' ומה' ח' או ק', ונראה שבשאר אותיות שאי אפשר לזייף לא איכפת לן, וכתב שג' מותר לכתוב שאינו יכול לעשות ממנו אות אחר, והש"ך סק"ח כתב שיכול לעשות מג' נ', וכ"כ המ"ז

²³ רמ"א שם וכתב הסמ"ע בשם הלבוש כגון שכתב י"ב או י"ג, והוסיף הלבוש דליכא למיחש שמא היה כתוב בו ב' או ג' והוא הוסיף הו"ד ועשה י"ב או י"ג, משום שחזקה על העדים שעשו כהוגן, ותמה הסמ"ע למה ליה טעם זה, הרי אם היה מוסיף י' והוא כדוחק הרי כבר נתבאר שאין גובין בשטר זה, ואם השטר נכתב בריוח שיכולים להוסיף י' ע"ז יש לומר שחזקה שלא היו העדים חותמין, והש"ך סק"ח כתב שאין זו תמיהה, שגם כונת הלבוש כן.

²⁴ פתחי חושן חלק י פרק ה הערה יז

²⁵ שו"ע ונו"כ שם ב ג

²⁶ ופשוט שצריך שיהיה הכתב ברור שלא יוכלו לפרשם באופן אחר שיטעו בהם, וכל מה שכתוב בשו"ע אינו אלא דוגמא לפרטים שונים, שיכולים להיות בכתיבה שאינה מהוגנת, ומהם נלמד לשאר הדברים, ועי' בספר נחלת שבעה (ובעיקר בסימן ג) שכתב כמה פרטים שבהם צריך הסופר להזהר, וכמה ענינים שהם משופרי דשמרות, ואינם לעיכובא, בפרט בשמרות שלנו, ומ"מ נוהגים להקפיד יותר בכתיבת כתובה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן צריכים²⁷ העדים לפני חתימתן על השטר לבדוק ולדקדק אם השטר נכתב כהוגן, וגם הדיין²⁸ כשבא לגבות בשטר צריך לבדוק ולעיין בשטר ובאותיותיו, ואם רואה שום שנוי לא יגבה בו עד שיבדוק היטב את השנוי, ואם יש ספק שהשנוי הוא מחמת מחק, תולין שהוא מחק ולא יגבה בו²⁹, ואם רואה הדיין שיש חשש זיוף בשטר צריך לכופ את מוציא השטר, אפילו בהכאה, כדי שיודה ויצא הדין לאמיתו.

יש אומרים³⁰ שאין הדיין חייב לעשות כן, אלא כשהנתבע ע"י שטר זה טוען איזו טענה שיש לה קשר עם החשש לזיוף, אבל בלא"ה אין הדיין צריך לחוש לזיוף אא"כ הזיוף ניכר³¹, ואם בא לגבות בשטר זה מזורשים או מלקוחות, לכו"ע צריך הדיין לברר הדין לאמיתו. דקיי"ל טוענים ליורש וללוקח.

ו. כותבין גט לאיש אף על פי שאין אשתו עמו

²⁷ שו"ע ונו"כ שם ג

²⁸ ומשמע שאין הדיין יכול לסמוך על העדים, ואפשר שאם כתוב שלשים בסוף שיטה, אין חוששים שמא היה כתוב שלש והוסיף, שבוה סומכים על העדים שמסתמא לא היה כתוב שלש ונעשה אח"כ מזה שלשים, וכן משמע בסמ"ע שהבאתי לעיל.

²⁹ רמ"א שם, ונראה דמ"ש הסמ"ע שהשטר פסול אין כונתו אלא שלא לגבות בו, אבל אם יתברר אח"כ שאין זה מחק הפוסל, יוכל לגבות בו, וכן משמע בדרישה סוף סק"ה. כתב ב"י בשם הנמוקי יוסף בהא דאמרו בגמרא כפתיה ואודי (עי' להלן), שמע מינה דאי לא דאודי לא פסלינן שטרא, ומיירי שלא היה המחק ניכר, דאי לא, כל מה שאתה יכול לתלות במחק תלה, וש"מ דאותיות מרווחות או דחוקות שאינן מקוימות כשרות, ומיהו מוטב לקיימם כדי שלא יהא נראה כהערמה ויצטרכו ב"ד לכופ עליהם, ע"כ

³⁰ שו"ע ונו"כ שם בשם יש מי שאומר הוא דעת הטור בשם הרמ"ה אולם כשהזיוף ניכר שנראה שבכה"ג לכו"ע צריך הדיין לברר הדין לאמיתו, גם בלא טענת הלוה.

³¹ מפשטות לשון המחבר נראה שסובר כדעת הטור ודלא כדעת הרמ"ה שסובר שלעולם צריך הדיין לעשות כל שבידו להוציא הדין לאמתו אפילו בלא טענת הלוה, וכן משמע בסמ"ע שם סק"ה, אבל השי"ך סק"ד כתב דלא פליגי, דהרמ"ה מיירי כשלא טען הנתבע שום טענה השייכת לאותה ריעותא שבשטר, ואילו הטור מיירי כשטוען שאינו חייב כלום בשטר זה, ואף על גב שאינו באותה ריעותא, אגן טענינן ליה שנעשה זיוף, ודייק שהטור כתב ונראה לי ולא בלשון ולי נראה, שאינו חולק על הרמ"ה, והט"ז כתב דהרמ"ה סובר שכשטוען טענה דשייך לאותו ריעותא טענינן ליה, והטור חולק וסובר דאע"ג דכל טענה שטוען הנתבע, אף על גב דלא שייך בהדיא בההיא ריעותא, צריך הדיין לברר הדין לאמתו, ולכאורה לדעת הט"ז אם אינו טוען כלל, לכו"ע אין שום חיוב על הדיין לטעון ולברר הדין.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

איש שבא³² לעדים ואמר להם כתבו גט לאשתי שאני נקרא כך וכך ואשתי נקראת כך וכך, כותבין לו ונותנין לו³³, אף על פי שאין האשה עמו בפנינו³⁴, ובלבד שידעו העדים שזה האיש שמו נקרא כן כמו שאומר להם, ויש לו אשה שנקראת כך בשמה ושם אביה כמו שאמר להם³⁵.

ואפילו אינם יודעים בעצמן שנקראו כך אלא על פי אחרים, ואפילו על פי עד אחד ואפילו על פי אשה וקרוב כותבין לו, שהואיל והוא דבר העתיד להתגלות³⁶, סומכין על פי עד אחד ואשה וקרוב שאינו משקר. ויש אומרים³⁷ שגם הסופר צריך להכירם כדי שיכתוב אותו לשמם, וכן עיקר.

אבל אם אין העדים יודעים את שמותם אלא על פיו, אף על פי שמכירים אותם³⁸ אלא שאין יודעין את שמם, לא יכתבו לו ואפילו אשתו עמו, שמא

³² שו"ע ונו"כ אבהע"ז קב ג

³³ הא דלא חיישינן שמא יכתוב בניסן ולא יתן עד תשרי כבר תירצו בתוספות דלא מקדים איש פורענות לנפשיה. ח"מ שם ו

³⁴ ואפילו אם הוא ואשתו לפנינו ויודעים שזו אשתו צריכים לידע שמותם כמ"ש בנמו"י וכ"כ הב"י

³⁵ ומשמע מכל הפוסקים אפילו לא הוחזק כאן עוד א' ששמו כך הוא מ"מ צריכים לידע שם אשתו משום דחיישינן שמא יש א' ששמו כך הוא, ואפשר אם הוחזק עוד א' ששמו כך הוא צריכין לחקור אחר שם אשת השני שמא שמה ג"כ כשם אשת זה. ב"ש ד, ובתורת גיטין ג כתב שאין צריכים לחקור

³⁶ דהואיל ועביד לגלויי מרתת ומדקדק בעדותו.

³⁷ ח"מ ט, ואני תמה מאד א"כ בשעת הסכנה דכותבין אף על גב שאין מכירין מאי אהני סכנה לבטל עיקרו של גט מן התורה דבעינן לה לשמה ותו תמוה ביותר דהא הכרה זו סני בעד א' ואפילו קרוב וא"כ למה לי הכרת הסופר ולא די בהכרת העדים ואפילו אחד מן העדים לחוד סני ותו למה לי מעמא משום קנוניא לפי זה אלא ברור דהך הכרה לאו משום לשמה היא דאף בלא הכרה את שמה הוה לשמה כיון שכותבין גט זה לשם איש זה יהיה מי שיהיה המגרש את אשתו תהיה מי שתהיה ודי בזה בלא הכרה שום אחד מהם אלא ההכרה היא בשביל שלא יערימו לעשות קנוניא ובשעת הסכנה לא חשו לזה והטור דנקט העדים והסופר ר"ל או הסופר ואפילו זה לאו דוקא אלא אחד מן השוק אפילו אשה סני כנ"ל דלית מאן דחש לזה הי"א דליבעי הכרה לשלשתן דהיינו שני עדים והסופר וזה פשוט לענ"ד. מ"ז יא

³⁸ וכתב ב"י הפי' אם הוא אינו מכיר שמם אף על גב דמכיר אותם בצורת הפנים לא סמכין לכתוב על סמך שנשאל אח"כ שמותם לאחרים אבל אין סברא לפרש אם שאלנו לאחרים על שמותם והנידו לנו שלא לסמוך עליהם עכ"ל ועל פירושו שלא נסמוך על השאלה אח"כ בשמות (קשה) והא אפילו בשאר שמות קיי"ל בחו"מ דבקיום אין לכתוב במותב תלתא הוינא וכו' ואתו פלוני ופלוני והעידו וכו' עד שיעידו תהילה מטעם דמחזי כשיקרא ונראה דקמ"ל כאן דהוי"א כיון דמצינו דאפילו עד א' או קרוב מהני להעיד על שמותם מטעם דעביד לאגלויי והוי"א דאין צריך הכרה כלל בענין שמותיהם אלא הם עצמם נאמנים קמ"ל דלא סמכין על זה אלא צריך דוקא הכרה בשעת כתיבה ולא מהני בזה מה דעבידא לאגלויי אלא דעכ"פ בעינן הכרה וסני בזה על פי עצמו או קרוב וזהו באמת אפילו בשאר שמות. מ"ז שם ט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

יחליף שמו או שם אשתו ויכתוב גט לאשת חבירו ויתנו לה כאילו הוא שלוח מבעלה, ויכשילה שתינשא לאחר ותיאסר על בעלה³⁹.

ז. והשובר לאשה אף על פי שאין בעלה עמה ובלבד שיהא מכירין והבעל נותן שכר

אשה שבאה⁴⁰ ליפרע מכתובתה ואין כתובתה בידה, כגון שהיא במקום שאין כותבין כתובה או במקום שכותבין, והביאה עדים שנאבדה שפורעין לה וכותבין שובר לבעלה שנתפרעה מכתובתה, ובאה לסופר שיכתוב לה שובר, כותב לה אף על פי שאין בעלה עמה, שהרי זכות הוא לבעל וזכין לאדם שלא בפניו⁴¹.

והבעל נותן שכר הסופר. אפילו באבדה הכתובה⁴².

ובלבד שיהיו מכירין שניהם שם האשה ושם הבעל⁴³, שלא תערים ותכתוב השובר על שם איש אחר ששם אשתו כשמה או על שם אשה אחרת ששם בעלה כשם בעלה, אבל כשמכירין שם שניהם כולי האי לא היישינן דמתרמו שמות האיש והאשה.

דף קסז:

³⁹ נראה דלכתחלה צריך שיכירו משום חשש רמאות שמא יתן הגט לאשה אחרת אבל אם התמו ולא הכירו והאמת כן הוא שכן שם האיש והאשה אף שבשעת חתימה לא הכירו רק סמכו עליו נראה דכשר בדיעבד דהא בשעת הסכנה כותבין אעפ"י שאין מכירין. ח"מ שם ח

⁴⁰ שו"ע ונו"כ שם קי א

⁴¹ לבוש וח"מ א

⁴² וכן הוא בטור דאם היה הכתובה בידה לא היה צריך הבעל לשובר אף שהיא הגורמת אפ"ה צריך לשלם שכר השובר אם הפיץ בשובר אבל אם אינו הפיץ בשובר א"צ לשלם שכר הסופר. ח"מ שם ג כתב בהג"א פנ"פ והמגיד רפכ"ד ה"מ אם אבדה הכתובה בפשיעה צריכה היא לשלם דהא אם היה הכתובה בידה לא היה צריך השובר וכו"כ בני"י שם וכן יש לפרש דברי הטור ומ"ש אם אבדה הכתובה צריך הוא לשלם היינו אבדה באונס או איירי דאינו משלם לה אלא היא מחלה לו מ"ה משלם הוא ולכאורה נראה אפילו לשיטות הפוסקים דס"ל הגובה הכתובה אפ"י אין הכתובה בידה אפ"י במקום שכותבים כתובה מ"מ א"צ לשלם שכר השובר דהא אם היתה מחוזרת לו הכתובה לא היה צריך לשובר כיון הכתובה בידה ובהג"א שם לא משמע כן. ב"ש ג

⁴³ אבל אם מכיר שניהם לא היישינן שמא תתן לאיש אחר ששמו כשם בעלה ושם אשתו כשמה דזה מילתא דלא שכיחא. ח"מ שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ח. כותבין שטר ללוה אף על פי שאין מלוה עמו ואין כותבין למלוה עד שיהא לזה עמו

כבר התבאר במסכת ב"מ דף יב: שלוח שאמר⁴⁴ בפני שנים שלוח מפלוני מנה, או שהודה שהוא חייב לפלוני מנה, וקנו מידו⁴⁵, כותבים לו שטר וחותמים ונותנים לו, אף על פי שאין המלוה לפנינו⁴⁶, אבל אין כותבין שטר למלוה אא"כ הלוח עמו⁴⁷, ואפילו אומר המלוה כתבו השטר וחתמוהו, ואם תקנו מיד הלוח תתנוהו לי ואם לאו תקרעו את השטר, אין שומעין לו⁴⁸.

ט. והלוה נותן שכר

בכל השטרות⁴⁹ קי"ל שהלוה נותן שכר הסופר דהא הנאה שלו היא שזה מלוה לו, ואפילו בשטר עיסקא שהוא מלוה למהצית שכר ויש גם כן הנאה

⁴⁴ שו"ע ונו"כ לט יג

⁴⁵ ואם אין בו קנין יבואר להלן דף יג בעוה"ת

⁴⁶ ופירש הסמ"ע דאע"פ שאין מכירים את המלוה, ולעיל בס"ק כא כתב הסמ"ע במ"ש בשו"ע שם סעיף ז דכשבאים שנים לב"ד ומודה האחד לחבירו שהוא חייב לו מנה, דבעינן שיכירו הב"ד שניהם כדי שלא יערימו לחייב איש אחר, דשאני התם ששניהם לפנינו, וכותבים ההודאה בלשון נוכח איך שהודה זה לזה, ולכן אם אינם מכירים מי הוא המלוה אפשר שמערימים ובאמת אינו המלוה האמיתי, והמלוה האמיתי אינו רוצה שיהיה שטר שחייבים לו מעות, וגם אם הוא המלוה האמיתי אפשר שרוצה לשנות שמו כדי שלא יבא מי שחייב לו ויגבה חוב זה, משא"כ כשהלוה בא לבדו ואומר כתבו שאני חייב לפלוני, וכותבים כך העדים שמעידים שפלוני הלוח בא לפנינו והודה שחייב לפלוני המלוה, ובנוסח זה שניכר שהמלוה לא היה בפניהם, אין לו קול שחייבים לו מעות, כיון שלא נעשה בפניו, אבל את הלוח צריכים להכיר, דיש לחוש לקנוניא שבאמת לא לזה כלום, אלא שכותב שפלוני חייב לפלוני כו"כ, ואח"כ המלוה יתבע מאותו אחר ששמו כתוב בשטר, והש"ך שם ס"ק כא כתב שלכאורה קשה מהא דסימן מט סעיף ב שכתב המחבר שצריך שיכירו שזה שם הלוח אבל א"צ להכיר המלוה, ואם הוא בלא קנין צריך שיכירו אף שם המלוה (עי' פרק ז סעיף ב), וע"כ צריך לומר דלמ"ד עדין בחתומיו זכין לו ליכא חשש שיטרוף מלקוחות שלא כדין וא"צ להכיר שם המלוה, ולכן גם בהאי דסעיף ז דאיירי בהודאה כב"ד דלעולם הוי ככתובה בשטר, ולכן א"צ להכיר שם המלוה. כתב הרמ"א שמ"מ אם המלוה מוחה שלא לכתוב שטר ללוה, אין כותבין בעל כרחו, ופירש הסמ"ע הטעם דלא ניחא ליה להשביע נפשו שחייבים לו.

⁴⁷ לכאורה פשוט הוא, שאין כותבין שטר שלא מדעת המתחייב, כמ"ש לעיל, ובנה"מ כתב דכשאמר אה"כ תנו נעשה שטר כשר למפרע, ובאמרי בינה דיני הלואה באמצע סימן כו מפקפק בזה

⁴⁸ וכתב הש"ך הטעם משום שבשעת כתיבה הוא שקר, וכתב שלכתוב בלי חתימה לא איכפת לן, ועוד כתב דמה שאמר אם יבא הלוח לקנות וכו', היינו באותו יום, דאל"ה הו"ל שטר מוקדם, ופשוט דאיירי שקבע להם זמן שאם עד אז לא יקנה הלוח יקרעוהו.

⁴⁹ שו"ע ונו"כ חו"מ לט ז

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

למלוה⁵⁰, אפילו הכי נותן הלוח שכר הסופר דעיקר הנאה היא שלו. ואם המלוה אבד השטר וצריך לשטר אחר הוא נותן השכר⁵¹.

י. כותבין שטר למוכר אף על פי שאין לוקח עמו ואין כותבין ללוקח עד שיהא מוכר עמו

כבר התבאר לעיל דף עז: ודרף קנא: ובקדושין דף כז. בא המוכר⁵² ורוצה שיכתבו לו שטר שמוכר שדהו לפלוני, אף על פי שאין הקונה בפנינו כותבין לו, שאין כותבין אלא שזה מוכר, ובלבד שיקנה לו המוכר מיד בקנין סודר⁵³, או שמעיד על עצמו שכבר הקנה לו השדה באחד מדרכי הקנין⁵⁴, אבל אינם יכולים לכתוב שהלוקח רוצה לקנות כל זמן שאינו לפנינו ואומר שרוצה לקנות, ויש אומרים⁵⁵ שצריך גם שיעיד המוכר על עצמו שקיבל דמי המקח, ויכתבו כן בשטר המכירה, דשמא לא נתרצה הלוקח כלל במכירה זו, והמוכר יבא לתבוע ממנו דמי המקח⁵⁶. ויש אומרים⁵⁷ עוד שצריך שלא יהא במשמעות השטר שנכתב מדעת הלוקח.

⁵⁰ סמ"ע שם מז

⁵¹ הוא הדין [היכא] דצריך לכתוב שובר דמלוה משלם, דאילו שימר שטרו לא היה צריך לשלם בשובר ולא היה צריך לכתבו, ש"ך (סקנ"א). ופשוט, וכן אם עבר זמן והוא כותב לו שטר אחר, צריך הלוח לשלם דיאמר שלם לי, ופשוט. אורים סו

⁵² שו"ע ונו"כ רלח א

⁵³ ולמ"ד עדין בהתומיו זכין לו א"צ קנין, שמיד עם התימת העדים נקנה השדה ללוקח, ועי' נה"מ סק"א מ"ש בענין קנין במכר שלא בפני הקונה, ומפרש דאיירי כשאמר לעדים זכו לפלוני, שאינו יכול לחזור, ועי' נה"מ סימן רמ סק"ב, ועי' אמרי בינה דיני הלואה סימן יא וסימן יב.

⁵⁴ שו"ע שם, שנקנה לו השדה כאילו הקנה לו עתה, והשטר אינו אלא לראיה, ומשמע דממעם קנין אודיתא הוא. וכתב הנה"מ סק"ב שאפילו הודה סתם שמכר, אמרינן שמכר באופן המועיל כמבואר ברמ"א סימן ס סעיף ו. והא דבעינן שיקנה לו עתה, משום דחיישינן שלא יתן לו השטר עד לאחר זמן. והוא ימכור השדה לאחר, וזה יוציא שטר מכירה שקנה השדה לפניו ויוציא מהלוקח שלא כדין, אבל אם מקנה לו מעתה, הרי יוציא מהשני כדין.

⁵⁵ שו"ע ונו"כ שם ג וסמ"ע שם

⁵⁶ וכתב הסמ"ע סק"ח דאפשר שגם לדיעה זו לא יוכל להוציא מעות מיד הלוקח בשטר זה, ומ"מ לא יכתבו כדי שלא יטריחוהו בדינא ודייני להנם, וכן משמע ממ"ש בשו"ע שם שאם לא כתבו כן ותובעו לדין ליתן דמים, צריך להביא ראיה שמכירה זו היתה מדעתו ואם לא נתרצה לא קנה ולא יתן דמים.

⁵⁷ שו"ע שם, מדברי הרמ"ה בטור, דשמא אין הלוקח חפץ במקח ולא ניהא ליה דליפוק עליה קלא דאית ליה מאי דלית ליה, וסיים השו"ע שיש מי שאומר שכותבין אפילו לא העידו על עצמו, וכתב הנה"מ דה"ה דלא איכפת לן אם משמע מהשטר שנכתב מדעת שניהם, וכמ"ש הרמב"ן שאין השטר מחייבו לקנות ונאמן לומר

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכשמוכר קרקע⁵⁸ וכתב השטר ואין הלוקח עמו כיון שהחזיק הלוקח בקרקע נקנה⁵⁹ השטר בכל מקום שהוא⁶⁰. וי"א⁶¹ שצריך שיאמר והוא שיאמר לו על פה קנה לך איהו וכל שיעבודא דאית ביה. וגם צריך לומר לו קני אנב קרקע.

יא. והלוקח נותן שכר

הלוקח נותן⁶² שכר הסופר, אפילו במוכר מפני רעתה, ויש אומרים⁶³ שצריך להקנות השטר למוכר אחר הכתיבה.

יב. אין כותבין שטרי אירוסין ונשואין אלא מדעת שניהם

שלא נכתב מדעתו, והוסיף הנה"מ, דאע"פ שיש לומר דכיון שאין לכתוב כן והעדים כתבו כן חזקה שהעדים עשו כהוגן, דאפשר שמעו העדים.

⁵⁸ רמב"ם הלכות מכירה פרק ו הלכה יד

⁵⁹ משמע אפילו בלא אמירה ולא דמי למקנה שטר חוב כמש"כ תוס' גיטין דף כב. ד"ה החזיק בזרעים וז"ל כיון שהחזיק בקרקע נקנה השטר בכל מקום שהוא ושמה התם לא בעינן אנב משום דשטר אפסרא דארעא הוא. ועיין ח"י הרשב"א שם דף כז. ד"ה והא דקאמר

⁶⁰ אפילו באינו מונח בקרקע וגם לא אמר לו קנה השטר אנב הקרקע, וגם למ"ד להלן ששטר אינו נקנה באנב אפשר דשטר קנין של אותה שדה עדיף כמ"ש תוד"ה אותיות יבמות קטז. אי נמי לא מהני קנין אנב קרקע אלא בשטר של אותה קרקע כדאמרינן התם כיון שהחזיקו בקרקע נקנה השטר בכל מקום שהוא דשטר אפסרא דארעא הוא אבל שטר חוב בעלמא אין נקנה אנב קרקע דלא דמי למטלטלין ועיין אבה"ז שם, ועיין קצוה"ח ער"ה א שמוזה הוציא בקצוה"ח דבהפקר מהני אנב קרקע. ובנתי"מ שם א וזה אינו, דשטר אפסרא דארעא הוא עדיף, דהוי כאילו הוא מחובר בקרקע ונקנה עם הקרקע. ועוד שלדעת הש"ך להלן לכה"פ חשיב כמסירה וממילא קנאו דהא כתוב הוא לשם הלוקח וכ"מ במ"מ שם וכן משמע בח"י רע"א יבמות שם.

⁶¹ דעת הראב"ד שם

⁶² שו"ע ונו"כ רלח ב

⁶³ קצוה"ח סימן קצא סעיף א (וכ"כ בסימן למ סק"ז ובסימן סו ס"ק כז), דהא בעינן שיהא הנייר שעליו כתוב השטר משל מוכר, כדמוכח בגיטין דף כ דבעינן ספר מקנה (אבל שטר ראייה דלאו ספר מקנה לא איכפת לן), וכיון שהלוקח נותן שכר הסופר, הרי חסר משל מקנה, וכ"כ בפת"ש סימן רלח סק"ב בשם שו"ת משכנות יעקב. ובנה"מ סימן קצא סק"א כתב שאינו מעכב אלא בגוף הנייר והדיו שיהיו משל מקנה, אבל שכר הסופר לא איכפת לן, שהרי אפילו אם צבע ראובן צמר של שמעון בצבע שלו לא יצא מרשותו, אלא דמים בעלמא חייב לו, ולא שייך בכתיבה אומן קונה בשבח כלי, שאינו אלא חזותא, כדמוכח בב"ק דף צט. ובשם הרמב"ן כתב שגם במכירה אמרינן דשכר סופר אקנויי אקני ליה רבנן, עיין שם, ובמשפט שלום הביא מדברי המקנה שסובר כהקצה"ח, ועי' מנחת פתים ובטבעת החושן, ועי' נה"מ סימן רמד סק"ג דבשטר מקנה בעינן שליחות המקנה בכתיבה, ואם כתבו עכו"ם פסול.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ץ 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

כבר התבאר במסכת כתובות דף קב. וקדושין דף ט: שאיש ואשה שהיו משודכים⁶⁴, ואמר לה כמה את מכנסת לי והיא אמרה לו⁶⁵ כמה אתה נותן או כותב לי⁶⁶, והסכימו ביניהם על הסכומים⁶⁷, ועמד וקידש או נשא⁶⁸ אותה⁶⁹, נקנו אותם הדברים באמירה בלבד⁷⁰ וחייבים לקיים דיבורם.

וכן גם כשלא דיברו החתן והכלה ביניהם, אלא אבי החתן ואבי הכלה הסכימו ביניהם⁷¹, מה הם נותנים לבניהם, בין גדולים בין קטנים⁷², ועמדו וקידשו נקנה באמירה בלבד⁷³.

⁶⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז נא א והא דנקט משודכים נראה לאו דוקא, ובנמרא (בסוגיא דכתובות דף קב ע"ב) לא הוזכר, אלא משום שאסור לקדש בלי שידוכין, כמבואר בסימן כו (סעיף ד), לכן נקט משודכים, ועי' אבני מלואים (סק"א). וכתב הרמ"א (שם) שבפסיקה שבין האיש והאשה אין חילוק בין נישואים ראשונים לשניים, ועי' ח"מ (סק"ב) ופת"ש (ס"ק א – ב)

⁶⁵ מלשון הנמרא (כתובות שם) והפוסקים משמע ששניהם מתחייבים זה לזה, וברמ"א כתב וי"א דבעי ג"כ דהתנו כן ביחד, אבל אם עשו בלא תנאי אלא כל אחד אמר מעצמו, אינו נקנה באמירה, וכתב הח"מ (סק"ח) דלאו דוקא ביחד, שהרי גם כשמתחייב לזון בתה מהני, אלא לאפוקי אם אמר מעצמו איוון בתך, ונראה דלא בעינן תנאי ממש, אלא כששובה לשאלה, לאפוקי אם כל אחד אמר מעצמו דרך סיפור שיתן כך וכך, ולפי"ז נראה דגם אם רק צד אחד מתחייב מועיל באמירה לבד. פתחי חושן חלק ט פרק ו הערה ג.

⁶⁶ במ"ז שם א כתב שבאשה שייך לשון מכנסת לי שהיא באה לרשות בעלה, אבל באיש שייך לשון נתינה או כתיבה, ונראה דמה שהיא מכנסת הוא נדוניא שהיה נהוג שהאשה מכנסת, והוא כולל נכסי צאן ברזל ונכסי מלוג, ומה שהוא נותן לה היינו בכתובתה ותוספת כתובה, וכן מה שהוא מוסף לה על נדוניתה, פתחי חושן שם הערה ב.

⁶⁷ עי' עזר מקודש שם כמה פרטים בדין מתחייב לזון בני הזוג על שלחנו, מה נכלל בחיוב זה. עוד כתב שם כמה שיש מתחייבים בדברים ואין דעתם לקיים, שיש בזה איסור גזל ואונאה, ומ"מ אם סומך על בטחון בהשי"ת שיוכל לקיים, אין בזה איסור. וכתב עוד שאע"פ שידוע שהצד השני מרבה עליו מוהר יותר מהראוי, ונותן עיניו בממון, ורואה בזה צד היתר להטעותו, שומר נפשו ירחק מזה, ועיי"ש בענין השדכנים שמרמים הצדדים כדי לקרובם.

⁶⁸ אבל בשידוך לבד לא נקנה. באה"ט שם ד מהר"ש הלוי הח"מ סי' ה

⁶⁹ כתב הב"ש (סק"ז) שאפילו לא קידשו מיד, אלא בשעת הנישואין הזכירו התנאי נמי מהני, ובבאה"ט (סק"ז) כתב עוד בשם (הרמ"ע) [המב"ט] שאם נכתבו התנאים בשטר, אפילו לא קידשו מיד מהני, ומדברי התוס' (כתובות דף נג. ד"ה השתא) מדייק הבאה"ט דלא משמע כן, ועי' אבני מלואים (סק"ג).

⁷⁰ בין נישואים ראשונים ובין שניים

⁷¹ כ"כ בשו"ת מהר"ש לבית הלוי (חו"מ סימן ה).

⁷² ודוקא בנשואים ראשונים, אבל בנשואים שניים אינו מועיל באמירה בלבד אלא בקנין, ור"ל שכשהאב פוסק על בתו כשהיא אלמנה, או כשהאב פוסק על בנו בנשואים שניים, אינו מועיל באמירה בלבד, אבל כשהאב פוסק לבנו בחור, אף שהכלה היא אלמנה, וכן להיפוך, נקנה באמירה, וא"צ דוקא שיהיו שניהם בנשואים ראשונים, כ"כ בחלקת מחוקק (סק"ו), וכן משמע בבית שמואל (סק"ו), והסביר הרמב"ם (פכ"ג מה' אישות הי"ד) הטעם שדעתו של אדם קרובה לבנו או לבתו, ומרוב שמחתו גמר ומקנה, וזה לא שייך רק בנשואים ראשונים.

⁷³ ופשוט שגם בפסיקה שבין אבי החתן והכלה, הקונים הם בני הזוג, ואף אם יתרצו האבות לוותר ולמחול זה לזה על התחייבויותיהם, אינם יכולים בלי הסכמת בני הזוג. ואף שלפעמים אין בני הזוג יודעים מה ההתחייבות

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

ואף על פי שלא היה ביניהם קנין, באותה הנאה שמתחתנים זה עם זה, גומרים ומקנים זה לזו וזו לזה בלא קנין, אלא באמירה בעלמא מספיק⁷⁴.

והוא שיהיו אותם הדברים שפסקו ביניהם מצויין ברשותם, שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם, ודוקא בלשון מתנה שלא יהא אמירה בשעת קידושין גדולה מקנין שלא בשעת קידושין, וכשם שקנין אינו מועיל למה שאינו ברשותו כך אמירה אינה מועילה, אבל אם חייבו עצמם או נכסים לסך מסויים שבאופן זה מועיל קנין אף שאינו בידו, כך גם בשעת קידושין מועילה אמירה⁷⁵.

וכן דוקא בדברים כאלו שיש ביד האב לקיים, אבל אם פוסק על בנו שיעשה איזה דבר כגון שילך אחריה למקום אחר אין נקנה באמירה⁷⁶, שאין זה תלוי באב אלא בבן, וכשאינן הבן רוצה לילך או שאינו רוצה לישא את זו הרי האב פטור דאנוס הוא, וכן אם הבת גדולה ואינה מתרצית לינשא לזה אנוס הוא ופטור.

ודוקא אב לבנו או לבתו, אבל אח שפסק לאחותו או אשה שפסקה לבתה, וכן שאר קרובים, אינו נקנה באמירה לבד, אלא צריך קנין⁷⁷.

במקום שאינו נקנה באמירה צריך שיקנו מיד הפוסק שהוא נותן כך וכך, ויש אומרים שאפילו בקנין אינו מועיל מפני שהוא בקנין אתן, שאינו אלא קנין דברים, ויש אומרים שלכן נוהגים לעשות תנאים חדשים לפני הנשואים⁷⁸.

אם קיבלו קנין בחיוב על גופם, לכו"ע מועיל הקנין לחיבם⁷⁹.

⁷⁴ של כל צד, אין זה פוטר את ההורים מלקיים את ההתחייבות, שכל צד קונה עבור בן הזוג, וזכין לאדם שלא מדעתו. פתחי חושן שם הע' יא

⁷⁵ ועי' פת"ש (סק"ד) בשם הנו"ב דאפשר שהוא תקנת חז"ל, ובבית מאיר הקשה למה לא יחשב כשכר פעולה, ועי' באוצה"פ (סק"י) מדברי האחרונים, ועי' ערך ש"י שהאריך ליישב. וכתב ההפלאה (בקו"א) דאפילו מעות שאינם נקנים בשום קנין, נקנים באמירה, וכ"ש פירות וכלים שנקנים בחליפין, והכא בהיא הנאה חשיב בחליפין, עיין שם

⁷⁶ ח"מ וב"ש שם ד, וכן פסק הריב"ש בסי' שמ"ה

⁷⁷ ח"מ שם ג

⁷⁸ ועי' שו"ת רב פעלים (ח"ב אהע"ז סימן יב). וכתבו האחרונים שאפילו בבן בנו או בן בתו אינו נקנה באמירה, ובהנהגות שי למורה כתב בשם המבי"ט שאשה לבנה משתעבדת.

⁷⁹ ובזמננו יש נוהגים סמוך להתונה לכתוב תנאים אחרונים ובו קביעת יום החתונה, ויש שכותבים בתנאים אחרונים שהתנאים הראשונים נתקיימו, ופשוט שאם עדיין לא קיימו כל ההתחייבויות שבתנאים ראשונים אי אפשר לכתוב כן, ונראה שצריך לכתוב שהצדדים מתחייבים לקיים כל מה שנתחייבו בתנאים ראשונים.

פתחי חושן שם ו והערה טו

⁷⁹ סמ"ע רמ"ה בו וכ"כ בפת"ש (סק"ח) בשם שו"ת חת"ס

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

נוהגים כיום לכתוב שטר תנאים בשעת גמר השידוכין שבו מתחייבים החתן והכלה לישא זה את זו⁸⁰, וכן הסכומים וההתחייבויות⁸¹ שכל צד מתחייב לתת⁸², ועושים קנין על כך⁸³.

נוהגים לקבל ערב קבלן לכל צד לקיום התנאים⁸⁴, ונחלקו הפוסקים אם הערב מתחייב ובאיזה אופן מתחייב, ומכל מקום יכול לחזור מערבותו קודם שנישאו, ויש אומרים שבזמננו שהערבות כוללת קנס השידוכין, אינו יכול לחזור בו⁸⁵.

יג. אין כותבין שטרי בירוין ונל מעשה ב"ד אלא מדעת שניהם ושניהם נותנין שכר

בעלי דינים⁸⁶ שהושוו על ברירת הדיינים כותבין פלוני בירר פלוני ופלוני לפלוני כדי שלא יוכלו לחזור בהן ויבאו לידי עינוי הדין, שכל זמן שלא כתבו יכולין לחזור בהן אם לא קנו מידן, אבל אם קנו מידן אין לאחור קנין כלום.

⁸⁰ ע"י בנחלת שבעה (סימן ח וסימן ט) נוסחאות שטר תנאים וביאורים על הנוסחאות, וע"י אוצרה"פ (סימן נ). וכן כותבין הזמן שנקבע לנישואין, ושמעתי שיש מקפידים שלא לכתוב בתנאים זמן הנישואין, ויש נוהגים לכתוב התנאים סמוך לפני החופה, וכבר נשאו ונתנו בזה כמה פוסקים, פתחי חושן שם הערה לב. כתב הרמ"א (סוף סימן נא) שכר כתיבת התנאים החתן משלם, ואם כותבין שטר נפרד לכל צד, כל אחד משלם שלו.

⁸¹ בעבר היו נוהגים לכתוב קנס מצד העובר על התנאים, בין בעצם ביטול השידוך ובין בעובר על אחד מפרטי התנאים כמבואר בשו"ע נ ובנו"כ וזמננו לא נהגו בזה.

⁸² ע"י באוצרה"פ (סימן נ ס"ק לג) מדברי האחרונים מה שכתבו במה שכותבין בשטר התנאים ואל יבריהו ואל יעלימו וכו', אם זה מעיקר הדין, וע"י נחלת שבעה (סימן ח סעיף ט סק"א), ומדבריו משמע שתנאי נמור הוא ואסור להעלים ולהבריה.

⁸³ וכתב בערוה"ש (סימן נ סעיף כב) שהקנין בשעת התנאים קאי גם על הקנס, ובחו"מ (סימן רז סעיף מח) כתב שאין ק"ם מועיל על המעות, דאין מטבע נקנה בחליפין, אלא יקנו על שוה כסף בדבר מסוים, ובסוף דבריו מסיים דאפשר דכיון שהקנין מועיל לשאר התחייבות, כגון מלבושים ומזונות מועיל גם על מטבע, וכמ"ש הרמ"א בסימן רג סעיף י ולבאורה בדרך התחייבות מועיל אף על מטבע, ובזמננו נוהגים לקבל קנין מההורים ומהחתן והכלה והקנין מהחתן והכלה הוא על ההתחייבות לישא זא"ו, גם מהערבים קבלנים, ומה שיש נוהגים לקבל קנין גם מנשי המחותנים, לא מצאתי מקור לזה, ונראה שהוא מיותר, ואינו אלא לשם כבוד, אבל במקום שאין אב, והאם היא המתחייבת, פשוט שצריכים לקבל קנין ממנה.

⁸⁴ כן הוא בנוסח שטר תנאים שבנחלת שבעה (סימן ח וסימן ט)

⁸⁵ פתחי חושן שם סעיף יח

⁸⁶ שו"ע ונו"כ יג ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

וכן אם לא קנו מידן והתחילו לטעון בפניהם אינן יכולין לחזור בהן⁸⁷. וכל מקום שלא יוכל לחזור לא יוכל גם כן לומר שיוסיפו על הדיינים.

ובמקום שכותבין אין כותבין אלא מדעת שניהם, שאם האחד יחזור ולא ירצה שיכתבו הוי ליה חוב לו ואין חבין לו שלא מדעתו, וטוענין לפניהם על פה והדיינים שומעין.

יד. שם האיש בגט והוא הדין לשם האשה שם האשה בשובר

והוא הדין לשם האיש ... שני יוסף בן שמעון הדרים

בעיר אחת אין מגרשינן נשותיהן אלא זה בפני זה ... כל

שהחזק שמו בעיר שלשים יום אין חוששינן לו

מה שהתבאר לעיל שכותבין גט⁸⁸ לאיש אף על פי שאין אשתו עמו, והוא שיהיו העדים שחתמו בו מכירים ויודעים שזה פלוני ואשתו פלונית אף על פי שאין האשה עמו בפנינו⁸⁹, אך יודעים ויש לו אשה שנקראת כך בשמה ושם אביה כמו שאמר להם⁹⁰.

ואם היו⁹¹ שנים בעיר ששמותיהן שוין ושמות נשותיהם ג"כ שוין, לא יגרש האחד את אשתו אלא במעמד חבירו.

וכל שכן שלא יכתבו לו העדים את הגט ואפילו אשתו עמו ואפילו יודעין ומכירין את שמותם, דשם יכתוב גט ויוליכנו לאשת חבירו שנקראת כשם אשתו ויגרשנה בו שתנשא ותיאסר על בעלה.

⁸⁷ קצת קשה מ"ש המחבר סי' י"ב ס"ז דאף שנתרצו הבע"ד בפשרה בב"ד יכולים לחזור וכתבו הסמ"ע והש"ך דאפילו לאחר שהגידו הפשרה יכולים לחזור והרמ"א לא הגיה שם כלום וכאן כתב משמענו בפניהם אינם יכולים לחזור לכולי עלמא ואפשר שיש לחלק בין אם נתרצו בפשרה בב"ד או בזה בורר אבל הוא דוחק. באר היטב שם ד

⁸⁸ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קב ג

⁸⁹ ואפילו אם הוא ואשתו לפנינו ויודעים שזו אשתו צריכים לידע שמותם כמ"ש בנמו"י וכ"כ הב"י

⁹⁰ ומשמע מכל הפוסקים אפילו לא הוחזק כאן עוד א' ששמו כך הוא מ"מ צריכים לידע שם אשתו משום דחיישינן שמא יש א' ששמו כך הוא, ואפשר אם הוחזק עוד א' ששמו כך הוא צריכין לחקור אחר שם אשת השני שמא שמה ג"כ כשם אשת זה. ב"ש ד, ובתורת גיטין ג כתב שאין צריכים לחקור

⁹¹ שו"ע ונו"כ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

אבל אם אין שנים ששמותם ושמות נשותיהם שוין בעיר אחת, כותבין ולא היישינן שמא בא ממקום אחר והחזיק שמו בכאן בשם אחר שאינו שמו כדי שיגרש שם במקום אחר את אשת חבירו שנקרא כן, כולי האי לא היישינן, שכיון שהחזיק כאן בעיר הזאת שלשים יום אין חוששין יותר, שאם אתה אומר כן אין לדבר סוף.

אולם שם אביו אין צריך שיהא מוחזק בעיר, אלא על פיו מועיל⁹², דאם כן אין לדבר סוף, שאין הדבר מצוי שיהו שם האב והבן מוחזקין בעיר אם אינן דרין כאן, וכל שכן שאם הוא מוחזק לנו ודר כאן מנעוריו ואנו יודעין ששמו ושם אביו כן, שאין חוששין שמא ילך למקום אחר ויגרש אשת אחר ששמו ושם אשתו כשמו ושם אשתו, דכולי האי לא היישינן, דאם כן אין לדבר סוף.

טו. לא איתחזק... דקרו ליה ועני

בשטר הלואה⁹³ צריכים העדים להכיר שזה הלוח וזה שמו⁹⁴, ואם הוא שטר הלואה בלא קנין צריכים להכיר גם את המלוה⁹⁵.

⁹² משמע מלשון זה אף שלא הוחזק שלשים יום בעיר בשם אביו מאמינין לו שכן שם אביו אבל בב"י כתב שגם שם אביו כותבין על פיו אם הוחזק ל' יום משמע שהוחזק בשמו ושם אביו שלשים יום דוקא אבל בלא הוחזק שלשים יום אין מאמינין לו שם אביו אף שמכירין שמו וכן הוא בד"מ ובאמת שלא ראיתי מצריכים להביא עד על שם אביהם ואפשר שטעות הוא ביד מסדרי הגט מכה הג"ה זו אבל לקמן סימן קכ"ט בב"י כ' שמדברי הרמב"ם משמע ששם אביו שוה לשמו אבל ראיתי נוהגין לכתוב שם אביו על פיו. ח"מ שם י וב"ש ו שו"ע ונו"כ מט ב

⁹⁴ ולא הזכיר השו"ע שצריכים להכיר גם את המלוה, וביאר הסמ"ע דס"ל להמחבר דליכא למיחש שמא יש עוד איש אחר ששמו כשם הלוח וימסור השטר למלוה שיוציא מהשני ממון, דאם נחוש לזה גם אם יכירו את המלוה יש לחוש לכך, ולכן אמרו שאם יש שני יוסף בן שמעון אין אחר יכול להוציא ממון משום אחד מהם, וכמ"ש בשו"ע לקמן סעיף ז, והסמ"ע כתב עפ"י דבריו בדרישה בדעת הרמב"ם והטור דאף בשטר שיש בו קנין צריך שיכירו גם את המלוה.

⁹⁵ וביאר הסמ"ע דס"ל שבשטר שאין בו קנין אין כותבין שטר ללוח כשאין מלוה עמו, כמ"ש בשו"ע סימן לט סעיף יג, משום דאיכא למיחש שמא יכתוב הלוח שטר שזמנו היום ולא ילוח לו המלוה עד לזמן מאוחר ונמצא השטר מוקדם, ולכן צריך שיהיו שניהם בפני העדים ויתן השטר בפניהם ליד המלוה (ובסמ"ע סימן לט ס"ק מא כתב דלא בעינן שיראו מסירת השטר דכיון שהם בפניהם מסתמא יתן לו מיד), ואם אינו מכיר שם המלוה, אף על פי שהוא נמצא אתו, היישינן שיעשה קנוניא עמו לכתוב השטר על שם המלוה שילוח לו למחר ויהיה שטר מוקדם, אבל בשטר שיש בו קנין שמשעתבד הלוח משעת קנין, אין בזה דין מוקדם, אף על פי שלא ילוח עד למחר, כמ"ש בפרק ה, והקשה הסמ"ע דהרא"ש והטור ס"ל עדין בחתומיו זכין לו (עי' פרק ג), וא"כ אפילו בלא קנין אין לו דין מוקדם, ואפ"ה כתב הטור שצריכים להכיר גם שם המלוה, וע"כ מסיק הסמ"ע שאין חילוק

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בשטר מכר⁹⁶ צריכים העדים להכיר את המוכר, ויש אומרים⁹⁷ שצריכים להכיר גם את הלוקח.

בשובר צריכים⁹⁸ להכיר גם את הלוח וגם את המלוה⁹⁹.

אם אין¹⁰⁰ העדים מכירים אותם יכולים לכתוב עפ"י העדאת אחרים שמכירים אותם, אפילו פסולי עדות כגון אשה או קרוב, ואפילו עד אחד, ואם בא אח"כ העד וטוען שהוברר לו שטעה וזה אינו איש פלוני, אלא שהוטעה ע"י אותם פסולי עדות, אם העד ת"ח נאמן, אבל אדם אחר אינו נאמן לומר שטעה.

כל שהוחזק¹⁰¹ בעיר שלשים יום בשם זה¹⁰², כותבים בשטר אותו שם, ואין חוששין שמא שינה שמו כדי לעשות קנוניא¹⁰³, ואפילו לא הוחזק שלשים

בין יש בו קנין לבין אין בו קנין, ולעולם צריכים להכיר גם שם המלוה. והש"ך סק"ג דחה דברי הסמ"ע, ובסימן לט ס"ק כא כתב דבאמת למ"ד עדין בחתומיו זכין לו א"צ להכיר את המלוה בכל ענין, וצ"ע.

⁹⁶ שו"ע ונו"כ שם ולשיטת השו"ע א"צ להכיר את הלוקח, ומשמע שבשטר מכר אין נ"מ אם יש בו קנין או לא. ⁹⁷ לעיל בדעת הסמ"ע שגם בשטר הלואה צריך הכרת שניהם, ולשיטתו אף בשטר מכר הדין כן, ובש"ך סק"ב כתב עוד שלדעת שאר פוסקים דס"ל בסימן רלח סעיף א דאף בשטר מכר אין כותבין למוכר בלא לוקח אא"כ בשטר קנין, א"כ דומה לשטר הלואה שבשטר מכר שאין בו קנין צריכים הכרת שניהם. ⁹⁸ שו"ע ונו"כ שם

⁹⁹ וביאר הסמ"ע דכשבא המלוה ליתן השובר ללוה יש להושי דאף שיכירו שם המלוה, שמא מערים ליתן שובר לאיש אחר ששמו כשמו, והלוה ששמו כתוב בשובר יפטור עצמו ממלוה שלו שלא כדין (לכאורה נמצא הוטא ולא לו, וכבר כתב הסמ"ע לעיל דלא חיישינן לכך), ולכן צריכים להכיר גם את הלוח, אבל אין חוששין כולי האי שמא יש עוד מלוה ולוח ששוים בשמותיהם, ועי' נה"מ סק"א ובהגהות אמרי ברוך ובפתי"ש סק"א. ¹⁰⁰ שו"ע ונו"כ שם וקצוה"ח ב וכדין גם שהתבאר לעיל ¹⁰¹ שו"ע ונו"כ חו"מ מט ג

¹⁰² בשו"ת מבי"ט ח"ב סימן נב כתב שאם התם או קראו לו ג"פ במשך שלשים יום בשם זה, ה"ז הוחזק, ודן אם התם או נקרא פעם אחת בכל שלשים ג' פעמים, ולא הפסיק בשם אחר בינתיים, אם השיב כהחזק, אבל אם נקרא או התם ג"פ בפחות משלשים לא השיב הוחזק, ויש לעיין לדבריו בתוך שלשים אם הפסיק בשם אחר בינתיים.

¹⁰³ והיינו שאע"פ שיש לחשוש שמא אין שמו ראובן וקורא עצמו ראובן וכותב שטר לחייב עצמו, ואח"כ יוציא השטר ממי ששמו ראובן באמת, קמ"ל שאין חוששין לכך, דמכיון שהוחזק ל' יום בשם זה אמרינן שזהו שמו, ואף על פי שנתבאר לעיל שצריכים העדים להכיר את הלוח בא להשמיענו שאם מכירים אותו ל' יום בשם זה ה"ז כמכירים אותו, ומלשון רש"י (ב"ב דף קסז ע"ב) משמע הטעם שאין אדם מחליף שמו לתקופה של יותר מל' יום, ויש לדון כשידוע לנו שהחליף שמו, עד כמה חוששין לקנוניא, ואפשר דאפ"ה אם מחזיק בשם זה יותר משלשים יום ה"ז כאילו זה שמו מעתה ואין חוששין לקנוניא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

יום אלא כשקוראים לו בשם זה הוא עונה, ויצא עליו שטר בשם זה, אם השטר הוא לחובתו גובים ממנו, אף על פי שהוא טוען עתה שאין זה שמו¹⁰⁴.

אם לא הוחזק¹⁰⁵ שיש בעיר שנים ששמותיהם שוים, אין הלוח נאמן לומר איני חייב כלום ושמו רמאי העלה שמו כשמי והודה שהוא חייב לזה, או שאומר איני חייב לזה אלא לאחר וזה העלה שמו כשם בעל חובי.

אם ידוע שיש בעיר¹⁰⁶ שנים ששמותם ושם אבותם שוה, שכל אחד מהם שמו יוסף בן שמעון, אינם יכולים להוציא שט"ח זע"ז¹⁰⁷, ויש מחלקים¹⁰⁸ דהיינו דוקא בשטר שיש בו קנין.

וכן אין אחר יכול להוציא¹⁰⁹ שט"ח על אחד משני יוסף בן שמעון¹¹⁰, אא"כ יבואו עדי השטר בעצמם ויעידו שזה השטר שחתמנו עליו וזהו האיש שלוח

¹⁰⁴ שו"ע ונו"כ שם ד

¹⁰⁵ שו"ע ונו"כ שם ה

¹⁰⁶ שו"ע ונו"כ שם ז

¹⁰⁷ וכתב בשו"ע הטעם שיכול הלוח לומר בשטר זה אני הוא המלוה וכשפרעת לי החזרת לי לך השטר, ובנה"מ סק"ו הביא בשם התומים שאם לא כתבו בשטר שם המלוה אלא לויתי ממך, אינו יכול לטעון כן, שבזה ודאי שלא היה מחזירו שלם, שהרי יכול המלוה למכרו לאחר שיגבה ממנו עוד פעם, וכתב הנה"מ דלא דק, דבשטר כזה יכול לטעון בפשיטות לויתי על שטר זה מראובן ולא ידע שיש שני יב"ש, ובלא"ה כתב הנה"מ שאם כתוב לויתי ממך אין זה כמוציאים זה על זה, אלא כמוציאו על אחד מהם, ובכה"ג בלא"ה אינו יכול לגבות ממנו. ופשוט שבעדים שיעידו עתה שזה השטר וזהו הלוח, מוציאים, כמ"ש בשו"ע להלן גבי אחרים עליהם, וכ"כ הסמ"ע ס"ק טו.

¹⁰⁸ שו"ע שם כתב הלכה זו ביש בו קנין, והוא מדברי המ"מ בשם הרשב"א, שאם אין בו קנין הרי קי"ל בסימן לט סעיף יג שאין כותבין ללוח בלא מלוה לבו"ע, וא"כ ידעו העדים מי הלוח ומי הוא המלוה. והרמ"א כתב על דברי המחבר וז"ל, דבריו סותרים זה את זה בכאן, שלפי טעמו שיכול לומר שטר זה שלי הוא וכו', אין חילוק בין יש בו קנין או אין בו קנין, אבל יש מפרשים הטעם שאין מוציאים שטר זע"ז משום שכותבים שטר ללוח אף על פי שאין מלוה עמו, והיישנין שזה המוציא הוא הלוח, ובוה אין לחוש רק בשטר שיש בו קנין, כדלעיל סוף סימן לט, ולכן כתב בתחלה דבעינן שטר שיש בו קנין, וא"כ יש סתירה בדבריו, ע"כ. ועיין בש"ך וסמ"ע ונתיה"מ שם

¹⁰⁹ שו"ע ונו"כ שם ז

¹¹⁰ שכל אחד יאמר לא עלי נכתב השטר אלא על השני, וכתב בשער משפט סק"ב שאם תפס התובע מאחד מהם אינו יכול להוציא ממנו, כמו שמצינו בסימן מב סעיף ח גבי יד בעה"ש"ט על התחונה, שאם תפס מטלטלין אין מוציאים ממנו, ואף על גב דבעלמא לא מהני תפיסה בפני עדים כשהנתבע כופר, מ"מ כיון שהספק בשטר לפנינו מהני תפיסה, ועי' נחל יצחק סימן מד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLII7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסנת בבא בתרא

בפנינו, ויש אומרים¹¹¹ שגם בזה אינו אלא כמלוה על פה, אבל כשעדים
אחרים העידו כן, לכו"ע אינו אלא כמלוה על פה¹¹².

---

¹¹¹ בש"ך שם ס"ק יא כתב כן בשם יש אומרים כתב בנה"מ סק"ח הטעם משום שכל שמר שאינו מוכח מתוכו
אין לו דין שמר, והביא בשם התומים שהקשה דממ"נ אם יש בו קנין, דל שמר מהכא ויגבה ממשעבדי בעדי
קנין
¹¹² שו"ע שם, משום שאינו מוכח מתוכו, וליכא טעמא שיכולים לכתוב שמר אחר ולשלש.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

